

Mezinárodní porovnání podmínek přiznávání přídatku na dítě v evropských zemích

Přídatek na dítě / přídatky na děti jsou základní formou hmotného zabezpečení rodin s dětmi. Jejich účelem je přispět rodině k úhradě zvýšených nákladů spojených s výchovou dítěte a omezit tak snižování životní úrovně rodin s dětmi ve srovnání s rodinami bezdětnými. Jde o jednu z nejstarších s nejdůležitějších dávek poskytovaných rodinám s dětmi.

- **Text: doc. Ing. Ladislav Průša, CSc.,** Fakulta veřejných politik Slezské univerzity v Opavě;
Ing. Jiří Horecký, Ph.D., MSc., MBA, prezident APSS ČR

V posledních letech se v mnoha zemích podmiňuje přiznání přídatku na děti nízkým příjmem, tím se charakter přerozdělování mění z přerozdělování mezi bezdětnými a rodinami s dětmi (jedná se o tzv. pronatalitní přístup) v přerozdělování mezi rodinami s vyššími příjmy a rodinami s příjmy nižšími (jedná se o princip solidarity). Pomoc rodiny se tak přesouvá z oblasti rodinné politiky do oblasti cílené sociální pomoci¹.

V Evropě se uplatňuje několik koncepcí poskytování přídatků na děti, lišících se osobním rozsahem, podpůrčí dobou a výší dávky. Přes tyto rozdíly však mají řadu společných rysů. Základní informace o těchto aspektech jsou pravidelně sledovány v databázi MISSOC (Mutual Information System on Social Protection)², uveřejňovaná data jsou pravidelně každých šest měsíců aktualizována.

Podle klasifikace Mezinárodní organizace práce patří přídatky na děti mezi osm systémů sociálního pojištění (dalšími sociálními systémy jsou úrazové pojištění, nemocenské pojištění, zdravotní pojištění, pojištění v mateřství, pojištění ve stáří, pojištění invalidity, pojištění pozůstalých a pojištění v nezaměstnanosti)³. V součas-

Tabulka č. 1: Zdroje financování přídatků na děti

Daně	Belgie, Bulharsko, Chorvatsko, Kypr, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Německo, Řecko, Maďarsko, Island, Irsko, Lotyšsko, Litva, Malta, Norsko, Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko, Nizozemí
Pojistné	Rakousko, Francie, Lichtenštejnsko
Kombinace	Itálie, Lucembursko, Švýcarsko

Pramen: vlastní zpracování podle www.missoc.org

né době jsou ve většině evropských zemí financovány přídatky na děti z daní v rámci všeobecných daňových schémat, čistě na základě pojistných principů jsou přídatky na děti financovány pouze v Rakousku, ve Francii a v Lichtenštejnsku (podrobněji viz tabulka č. 1).

Významným způsobem je diferencována doba, do kdy jsou přídatky na děti v jednotlivých zemích vypláceny, tato doba je navíc v řadě zemí podmíněna přípravou dítěte na budoucí povolání, resp. absolvováním střední školy (viz tabulka č. 2). Z této tabulky je zřejmé, že věková hranice pro přizná-

Tabulka č. 2: Věková hranice pro poskytování přídatků na děti

Do ukončení přípravy na povolání	24 let	Rakousko, Řecko, Polsko, Portugalsko
25 let		Belgie, Německo, Lucembursko, Slovensko
26 let		Česká republika
Do ukončení střední školy	18 let	Irsko, Rumunsko
19 let		Chorvatsko
20 let		Bulharsko, Kypr, Maďarsko, Lotyšsko,
21 let		Malta
Do ukončení povinné školní docházky	16 let	Švédsko
16 let		Švýcarsko
17 let		Finsko
18 let		Dánsko, Island, Lichtenštejnsko, Norsko, Slovinsko, Španělsko, Nizozemí
19 let		Estonsko
20 let		Francie
21 let		Itálie

Pozn.: jedná se o rámcové schéma, v některých zemích jsou přídatky na děti nahrazeny po dovršení definované věkové hranice jinou sociální dávkou (např. ve Švýcarsku je dítěti vyplácen tzv. výcvikový příspěvek, a to po dovršení 16 let do ukončení přípravy na povolání až do 25 let).

Pramen: vlastní zpracování podle www.missoc.org

¹ viz: TOMĚŠ, I. Sociální politika: teorie a mezinárodní zkušenost. Praha: SOCIOKLUB, 1996. ISBN 80-902260-0-0

² viz: <https://www.missoc.org/>

³ viz: TOMĚŠ, I. Úvod do teorie a metodologie sociální politiky. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-680-3

Tabulka č. 3: Podmínění přídavků na děti výši příjmu domácnosti

Ano	Bulharsko, Chorvatsko, Kypr, Česká republika, Dánsko, Finsko, Řecko, Island, Itálie, Litva, Malta, Polsko, Slovensko, Španělsko, Nizozemí
Ne	Rakousko, Belgie, Estonsko, Francie, Německo, Maďarsko, Irsko, Lotyšsko, Lichtenštejnsko, Lucembursko, Norsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovinsko, Švédsko, Švýcarsko

Pramen: vlastní zpracování podle www.missoc.org

ní přídavku na děti je v naší zemi nejvyšší ze všech sledovaných evropských zemí, přídavek na dítě se vyplácí až do ukončení přípravy na povolání – maximálně do věku 26 let.

Jedním z kritérií, které je v řadě zemí uplatňováno při rozhodování o nároku na přídavky na děti, je příjmová úroveň domácnosti. Toto kritérium je uplatňováno především v těch zemích, kde jsou přídavky na děti financovány z daní v rámci všeobecných daňových schémat (viz tabulka č. 3).

V souvislosti s připravovanou dávkou státní sociální pomoci je vhodné analyzo-

vat i to, zda jsou v některých evropských zemích přídavky na děti diferencovány podle celkové majetkové situace domácnosti. Z dostupných informací na www.missoc.org je zřejmé, že v současné době je nárok na přídavky na děti v evropských zemích diferencován v závislosti na majetkové situaci domácnosti pouze na Kypru a ve Slovinsku, tato kritéria však nejsou v této databázi konkretizována. Podle některých dalších zdrojů (chatgpt.com) je přiznání přídavků na děti podmíněno hodnocením majetkové situace v Itálii, Francii, Švýcarsku a Polsku, podrobnější informace však nejsou k dispozici.

„V Evropě se uplatňuje několik koncepcí poskytování přídavků na děti, lišících se osobním rozsahem, podpůrcí dobou a výší dávky. Přes tyto rozdíly však mají řadu společných rysů.“